

ATT KOMMA ÖVERENS MED SIN LÄRARE – POJKE, 11 ÅR

Carolien van Mourik är speciallärare vid De Bron grundskola i staden Raamsdonksveer i Holland. En del av hennes arbete är att stödja lärare som har integrerade elever i sina klasser, dvs. barn med särskilda behov. När hon hjälper barn att anpassa sig till sin klass använder hon sig ofta av Jag Kan – i det här fallet med en pojke på 11-år som hade både diagnosen ADHD och Tourettes syndrom.

Geert hade den dåliga vanan att kommentera allting som sades i klassrummet oavsett om det sagts av en annan elev eller läraren. En dag sa Geert igen något som förolämpade en klasskamrat. Läraren bad honom då att be om ursäkt och sluta upp med att prata på det sättet till de andra barnen. ”Det här är ett fritt land och jag har rätt att säga vad jag vill”, slängde Geert tillbaka till läraren. Läraren gjorde som man tidigare hade kommit överens om. Hon bad honom att förflytta sig till ”time out”-platsen eller utvisningshörnet. Geert vägrade och läraren tog kontakt med Carolien och bad henne att komma och hjälpa till.

Carolien kom till klassrummet med det samma och bad Geert att komma och prata med henne. Geert var rasande men han vägrade inte. När de var på tumanhand sa Carolien att hon kunde se att Geert var rasande och bad honom förklara vad som hade orsakad hans vrede. Geert började beklaga sig över sin lärare. ”Jag är så less på den där kärringen för att hon är alltid på dåligt humör”, förklarade han ilsket. Carolien lät Geert uttrycka sina känslor helt fritt utan att avbryta eller att på något sätt kommentera det han sa. När Geert började lugna ner sig frågade Carolien honom vad han skulle behöva bli bättre på för att komma överens med sin lärare.

Geert funderade en stund och kom sedan på en idé. ”Jag kanske borde lära mig att inte säga något till henne. Det kanske skulle fungera om jag istället skrev ner vad jag tänker i min anteckningsbok och sen sa det till henne efter lektionen.”

”Det är en jättebra idé!” utbrast Carolien och fortsatte med att fråga honom vad han skulle vinna med att göra på det sättet. Geert svarade på en gång att han inte skulle bli bestraffad så ofta och att läraren inte alltid skulle vara på så dåligt humör.

Carolien bestämde sig att i det här skedet använda sig av skalfrågan som ofta tillämpas inom den lösningsfokuserad arbetssättet. ”Låt oss inbilla”, började Carolien, ”att vi här har en skala från ett till tio, som visar hur duktig du är på att inte säga något till din lärare utan att vänta tills lektionen är slut. Var någonstans på den här skalan tycker du att du befinner dig nu?”

”På sjuan”, svarade Geert.

”Ok”, sa Carolien utan att ifrågasätta hans egen bedömning.

”Tänk nu att den där punkten på golvet”, Carolien pekade på en punkt på golvet i den andra ändan av rummet, ”står för en tia och den här punkten här”, nu pekade hon på en punkt bredvid dem, ”står för en etta. Gå nu och ställ dig på den punkten där du tycker att du nu befinner dig på skalan och berätta för mig vad är det som får dig att känna, att du redan är där och inte till exempel på en fyra eller en femma.”

Geert gick och ställde sig vid sjuan på den inbillade skalan och sa: ”Jag är här för jag har redan gjort det många gånger. Jag har inte sagt något till henne fast jag har haft lust till det.”

”Det är bra”, sa Carolien och bad Geert flytta sig till den punkt som motsvarad en tia på skalan.

”Hur känns det att vara där?” frågade Carolien.

”Bättre”, svarade Geert.

”Vad är annorlunda?”

”Vi talar inte alls.”

”Okej, och hur känns det?”

”Det känns bättre.”

”Bra. Är det något annat som är annorlunda?”

”Nej.”

”Vad kan andra se som är annorlunda?”

”Hmm, kanske att jag är lite tystare.”

”Aha, och vad ser din lärare som är annorlunda?”

”Kanske att jag är snällare än vanligt.”

”Hmm, och vad skulle hon se att du gör annorlunda?”

”Att jag inte pratar.”

”Att du inte pratar och det skulle vara fint, är det rätt?”

”Jo.”

”Finns det något som du skulle kunna göra nästa vecka som skulle få dig att gå från sju, och ett steg framåt, till åtta?”

”Jag skulle kunna lyfta på ett finger.”

”Lyfta på ett finger? Aha du menar som tecken på att du har något att säga? Du skulle alltså kunna göra det nästa vecka, att lyfta på fingret. Det låter som en god idé” sa Carolien.

Carolien skapade en personlig Jag Kan arbetsbok åt Geert och med tanke på att fotboll var Geerts passion dekorerade hon den med bilder som hade att göra med fotboll. Arbetsboken blev ett redskap för Geert som användes för att skriva ner nästa veckas plan och för att göra anteckningar om den tidigare veckans framsteg. På framsidan av arbetsboken skrev Geert följande beskrivning av den färdighet han skulle lära sig: ”När jag inte håller med min lärare säger jag det till henne först efter lektionen.”

Geert valde som sin kraftfigur, eller ”kompis” som han kallade den, en av Caroliens många fingerdockor. Som sin supporter bestämde han sig för att be en av sina klasskamrater.

Geert tränade flitigt på sin färdighet och pratade regelbundet med Carolien en gång i veckan. Under träffarna talade de också om hur Geert ville fira, när han väl lärt sig sin färdighet. Geert önskade att det skulle firas med att spela fotboll. Han tog upp sitt förslag med sin lärare som gick med på att när han hade lärt sig sin färdighet skulle hela klassen få fira genom att ha en tio minuter längre rast än vanligt för att spela fotboll. Och det tog inte lång tid förrän Geert fick förverkliga sin önskan.

Carolien lade märke till att deras samarbete hade effekten att han började bli bättre på att reflektera över sitt eget uppförande. Till exempel, under en av deras senare möten, där Geert fick bedöma var han befann sig på skalan från ett till tio, ställde han sig på nian. Carolien bad honom att ta ett steg till och ställa sig på tian. ”Nej, jag vill inte”, sa Geert, ”för det har inte gått så bra den här veckan. Jag förtjänar inte att stå på tian. Jag stannar här på nian”, meddelade Geert.

Geert lärde sig att komma bättre överens med sin lärare och se sin egen roll i de problem som han hade i skolan. Han gillade mötena med Carolien och utnyttjade dem för att öppet berätta för henne om många saker och ting som pågick i hans liv. Han var van vid att få mycket kritik för sitt beteende från många olika håll. I arbetet med Carolien låg inte fokuset på hans beteendeproblem utan på något som han upplevde som positivt – en färdighet som han behövde bli bättre på för att inte råka i bråk med sin lärare.

Geerts mamma som hade stött honom under hela projektet kommenterade efteråt till Carolien, att hon tyckte att projektet hade haft en positiv inverkan på Geerts självförtroende och att hans förmåga att reflektera kring sitt eget uppträdande hade förbättrats avsevärt.